

Κριτική βιβλίου

Πόπης Στεριάδου: Το Κόμμα της Ανεμώνης. Αθήνα, εκδόσεις ΙΩΛΚΟΣ, 2003

Ορισμένα βιβλία δεν χάνουν την επικαιρότητά τους, ανεξάρτητα από το χρόνο έκδοσής τους. Ένα τέτοιο βιβλίο είναι και το μυθιστόρημα της Πόπης Στεριάδου «Το Κόμμα της Ανεμώνης»

Και πως είναι δυνατόν να χάσει την επικαιρότητά του ένα βιβλίο, που τη διαχρονικότητά του την εξασφαλίζει το γεγονός, ότι οι ήρωές του κινούνται στο χώρο της δημόσιας διοίκησης, χώρο που η συγγραφέας του γνωρίζει καλά, αφού η ίδια έχει θητεύσει σ' αυτόν. Της δημόσιας διοίκησης που υπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει, όμοια και απαράλλακτη στο μέλλον, παρ' ό- λες τις κατά καιρούς εξαγγελίες για την απλούστευση και τον εξανθρωπισμό της.

Με τη βοήθεια της μυθοπλασίας η συγγραφέας στήνει ένα σκηνικό μυστηριώδες, καφκικό σε πολλές στιγμές αυτού του «διοικητικού» μυθιστορήματος, μετατρέποντας τη λογοτεχνική αφήγηση σε πολιτική και κοινωνική ανάλυση, τρόπος πρωτοποριακής γραφής που αναπτύ- χθηκε τα τελευταία μάλλον μεταπολεμικά χρόνια.

Ο αναγνώστης παρακολουθεί μερικά εικοσιτετράωρα της ζωής του Μύρωνα, του ήρωα του βιβλίου, που είναι ανώτερο στέλεχος του Υπουργείου Προστασίας και Ανάπτυξης Δασι- κού Πλούτου (αλήθεια δεν θα έπρεπε να έχουμε ένα τέτοιο Υπουργείο;) κατά τη διάρκεια των οποίων ορισμένα γεγονότα φέρνουν πάνω-κάτω την πλούσια διοικητική ζωή του που βαδίζει πλάι-πλάι, αλλά και κόντρα με τους ανθρώπους της εξουσίας, τους «κυρίους ξύλινους», όπως τους ονομάζει εύστοχα η συγγραφέας. Τα γεγονότα αυτά όμως φέρνουν πάνω-κάτω και την προσωπική ζωή του, που το γκρίζο, μίζερο και άνυδρο περιβάλλον της διοίκησης έχει στε- γνώσει από όλα εκείνα που ο Μύρων αγαπούσε: την ποίηση, την πεζογραφία, τα απογεύματα με κινηματογράφο και συζήτηση με φίλους, γενικά τα συναισθήματα. Κατορθώνει ωστόσο να διατηρεί την τιμιότητα, την ευθύτητά του και ένα είδος ανθρωπιάς, που τον κάνει ν' αντιστέ- κεται, όσο μπορεί στις μεθόδους και τα συστήματα της εξουσίας.

Η αφηγηματική πλοκή του μυθιστορήματος περιστρέφεται γύρω από την εξαφάνιση της Ρουμπίνης Δεληκώστα συναδέλφου και υφισταμένης του Μύρωνα, στον οποίο η εξουσία, τρομοκρατημένη μήπως η εξαφάνιση της χρεωθεί, μέσω του πολιτικού προϊσταμένου του, του αναθέτει τη διαλεύκανση του μυστηρίου. Να τη βρει «νεκρή ή ζωντανή» σκέφτεται ο Μύρων, καθώς γίνεται παραλήπτης αυτής της εντολής.

Όλα τα παραπάνω δίνουν τη δυνατότητα στη συγγραφέα να δώσει με λογοτεχνικό ύφος και σωστά ελληνικά, πραγματική υπόσταση σε μυθοπλαστικά γεγονότα που δεν αφίστανται και πολύ της πραγματικότητας, συνεχίζοντας την παράδοση λογοτεχνών που ξεπήδησαν α- πό τη δημόσια διοίκηση.

Είναι άραγε ο Μύρων θετικός ή αρνητικός ήρωας; Είναι μήπως τραγικός; Τραγικό είναι σίγουρα το τέλος της Ρουμπίνης Δεληκώστα. Και τι σύμπτωση με το πραγματικό γεγονός του θανάτου της υπαρκτής υπαλλήλου ενός άλλου δαιδαλώδους τομέα της δημόσιας διοίκησης, της Ρουμπίνης Σταθέα, που συνέβη ένα χρόνο αργότερα από την έκδοση του μυθιστορήματος της Πόπης Στεριάδου!

Αλλά πρόσωπα του βιβλίου, ο Ειδικός Προϊστάμενος- επίτηδες προφανώς η συγγραφέας δίνει τίτλους στις βαθμίδες της διοικητικής πυραμίδας που την κάνουν ακόμα πιο γυμνή από αν- θρώπινα αισθήματα- ο Αυγουστίνος Χατζηφραγκής, η αδελφή της εξαφανισμένης, αλλά και τα «παιδιά» του Κόμματος της Ανεμώνης, που εκπροσωπούν το κομματικό κράτος, κάνουν πιο εν- διαφέρον και πιο εφιαλτικό το σκηνικό αυτής της μυθιστοριματικής πολιτικής ανάλυσης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το βιβλίο είναι και μια αποδελτίωση των διαβασμάτων της συγ- γραφέως: Σινόπουλος, Εμπειρικός, Φιτζέραλντ, Θεοτοκάς, Ουράνης, Αθάνας, Καβάφης, Μαλάνος, Piradello, Σεφέρης, φέρνοντας και πάλι στο προσκήνιο το θέμα της διακειμενικό- τητας που έθεσε η Γαλλίδα ψυχαναλύτρια Iulia Kristeva.

Καθηγητής Κωνσταντίνος ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ